

Asia: VN/13333/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

Espoon kaupunki pitää valmistavan opetuksen lisäopetusta tarpeellisena ja hyödyllisenä tapauksissa, joissa lapsella ei ole varhaiskasvatus- tai koulutaustaa. Puutteellinen varhaiskasvatus- tai koulutausta haastaa opetukseen osallistumisen ja hidastaa ikätasoisien kielitaidon sekä osaamisen ja oppimisvalmiuksien kehittymistä.

Espoon strategian mukaisesti pyritään siihen, että oppilaat siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen heti, kun oppilaalla on siihen edellytykset. Tämä edesauttaa lapsen suomen tai ruotsin kielen oppimista ja kotoutumista.

Koska lisäopetuksen tarkemmat tavoitteet ja sisällöt määritellään erikseen asetuksella ja opetussuunnitelman perusteissa, epäselväksi kuitenkin jää, mikä on sen todellinen hyöty oppilaalle suhteessa perusopetuksessa annettavaan opetuskielen tukiopetukseen ja muuhun oppimisen tukeen, mikäli lisäopetukseen osallistuvien kohdalla ei voida poiketa mm. perusopetuksen oppimäärästä tai tuntijaosta.

Espoon kaupunki pitää hyvänä, että lisäopetus on opetuksen järjestäjälle vapaaehtoista.

Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

Espoon kaupunki pitää valmistavan opetuksen lisäopetusta tarpeellisena ja hyödyllisenä tapauksissa, joissa lapsella ei ole varhaiskasvatus- tai koulutaustaa. Puutteellinen varhaiskasvatus- tai koulutausta haastaa opetukseen osallistumisen ja hidastaa ikätasoisien kielitaidon sekä osaamisen ja oppimisvalmiuden kehittymistä.

Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?

Espoon kaupunki pitää erittäin hyvänä sitä, että lisäopetukselle on oma erillinen lisärahoitus. Kaupunki pitää hyvänä myös sitä, että rahoitus määräytyy lukuvuoden aikana aloittaneiden oppilaiden määrän mukaisesti eikä 20.9. tilastointipäivän mukaan.

Sen sijaan Espoon kaupunki pitää erittäin huonona ratkaisua, jonka mukaan opetuksen yksikköhinta vaihtelisi opetukseen osallistuneiden oppilaiden määrän mukaisesti.

Koska lisäopetuksen tarkemmat tavoitteet ja sisällöt määritellään erikseen asetuksella ja opetussuunnitelman perusteissa on myös sen todellisten kustannusten arviointi haastavaa.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?

Espoon kaupunki pitää esitystä hyvänä, jotta toiminnasta koituihin kustannuksiin pystytään vastaamaan nykyistä paremmin.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

Espoon kaupunki pitää esitystä hyvänä.

Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)

Espoon kaupunki haluaa nostaa esiin pykälään 20g esitetyn muutoksen. Ehdotuksella on suuri merkitys oppimisen ja esiopetuksen osallistumisen tuen käytännön järjestämiseen ja siitä syntyviin kustannuksiin. Kaupunki pitää epätarkoituksenmukaisena yhdistää se tähän lakimuutoskokonaisuuteen ja ihmettelee, ettei asiaa ole nostettu esiin lausuntopyynnön esittelyssä eikä siitä ole pyydetty erikseen kommentteja osana lausuntopyyntöä.

20g §, joka koskee opetusryhmien muodostamista, koskee myös esiopetusta. Esitetyllä muutoksella olisi jatkossa erittäin suuri vaikutus erityisryhmien muodostamiseen esiopetuksessa ja tiukennukset ovat opetuksen järjestäjän kannalta tuotu tässä lakiesityksessä erittäin suurena yllätyksenä. Koska esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja erityisryhmissä voi olla eri-ikäisiä lapsia sekä varhaiskasvatuksesta että esiopetuksesta, lakiesityksen sovellettavuutta on hankala hahmottaa. Esiopetuksen näkökulmasta aiempaa perusopetuslain muutosta ja opetussuunnitelman päivitystä ollaan vasta jalkauttamassa ja tällaisten uusien muutosten esiintulo ei anna opetuksen järjestäjälle työrauhaa.

Espoon kaupunki haluaa nostaa esiin pykälään 2 tehtävän tarkennuksen koskien valmistavan opetuksen oppilaiden rajaamista vain Suomen ulkopuolella syntyneisiin. Epäselväksi jää, miltä viranomaiselta opetuksenjärjestäjä (varsinkin esiopetuksessa) ko. tiedon saa. Esitetty muutos asettaa entistä suuremman vaateen kielitietoiselle toiminnalle, kun tulevaisuudessa oletettavasti yhä useampi monikielinen lapsi on Suomessa syntynyt, mutta heillä ei ole riittävää opetuskielen

hallintaa oppivelvollisuuden alkaessa. Tämä haastaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnan järjestäjää, kun huomioidaan nykyinen henkilöstötilanne ja uuden kielen oppimisen pitkäkestoisuus. Pääkaupunkiseudulla päiväkodit ovat jo tällä hetkellä eriytyneitä muun muassa vieraskielisten määrän suhteen ja tavoitteellisista toimenpiteistä huolimatta varhaiskasvatus ei saavuta kaikkia lapsia.

Näkemyksemme mukaan Suomessa syntyneiden rajaaminen valmistavan opetuksen ulkopuolelle ei toteuta yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon vaadetta. Tämä rajausta ei tuottaisi merkittävää säästöä pienen kohderyhmän takia. Ylipäänsä perheiden tilanteet voivat vaihdella suuresti eikä esitetty rajausta oteta tätä huomioon.

Lakiesityksessä esitetty muutos valmistavan opetuksen kohderyhmään vaikuttaa myös opetuksenjärjestäjän kustannuksiin ja rahoituspohjaan, jota ei lainkaan ole huomioitu esityksen perusteluissa.

Espoon kaupunki haluaa myös nostaa esiin viestinnän vähyyden koskien käsittelyssä olevia lakimuutoksia. Opetuksenjärjestäjien olisi ollut hyvä saada siitä etukäteen tietoa, jotta kesäaikaan osuvaan lausunnon valmisteluun olisi saatu luotua yhteistä pohjaa aikaisemmin.

Saloranta-Eriksson Outi
Espoon kaupunki, kasvun ja oppimisen toimiala